

Een bloementuintje wordt aangelegd in een dorre omgeving

Kunnen etnische conflicten geweldloos gehanteerd worden? Pat Patfoort, deskundige in geweldloze conflicthantering, geeft sedert 1980 in opdracht van de V.N., Pax Christi (1) of in samenwerking met groepen als de Quakers (2) vorming aan kleine groepjes in etnische conflictgebieden, in Geweldloze Conflicthantering, in de vorm van eenmalige seminaries of in vormingssessies van meerdere dagen voor kleine groepen.

Haar programma bevat een

- theoretisch gedeelte : wat is geweld? Wat zijn de bronnen van geweld, de oorzaken, de mechanismen. Hoe komen we in het geweld en waarom is het zo moeilijk er weer uit te raken? Hoe kunnen we omgaan met verschillen tussen mensen in uiterlijkheden en in waarden? Wat brengt tweepolig denken goed versus verkeerd met zich mee? Hoe gaan we er mee om als we in een mindere positie verkeren? Wat zijn de gevolgen ervan? Hoe gaan we gewoonlijk om met gewelddadigheid, boosheid en macht? Is er een houding, een woordenschat, een formulering die het mogelijk maakt de Meerdere – mindere worsteling in relaties tussen mensen, te verlaten? Is het mogelijk conflicten op te lossen op een manier waarbij niemand er door verliest of erdoor lijdt en waar ieder er verbeterd kan uitkomen? Wat is de rol van de verbale en niet-verbale communicatie? Zie : <http://vredeswijzer.org/wp-content/uploads/2013/12/Voor-een-vredevol-omgaan-met-conflicten.pdf>
- praktisch gedeelte : Voordat echt aan het werk gegaan wordt vraagt Pat vaak naar de verwachtingen van de deelnemers en vooraleer het etnisch conflict te behandelen worden conflicten behandeld die zich voordoen op interpersoonlijk niveau en binnen de eigen gemeenschap. De conflicten worden eerst behandeld in het Meerdere – mindere model, daarna in het Evenwaardigheidsmodel, via de opsomming van wat in iedere deelnemer omgaat, in funderingslijsten. In groepen die langere tijd samen komen bevat de vorming ook lectuur, verhalen uit de geschiedenis of eigen leven, analyseoefeningen, conceptuele en ervaringsoefeningen, rolspelen, symbolische spelen.

Deze bijdrage bevat een opsomming van reacties en evaluaties uit diverse seminaries en vormingsgroepen, die door de deelnemers geformuleerd werden na het behandelen van de etnische conflicten in het Meerdere – mindere model en na het behandelen ervan in het Evenwaardigheidsmodel.

Voor de ganse verslagen van de seminaries of workshops, zie www.patpatfoort.be

The Russians and Chechens work together on developing Constructive Non-violent Conflict Management.

De reacties na het behandelen van het conflict in het Meerdere – mindere model.

- Het is verschrikkelijk hoe onze angsten en stereotypingen ons regeren, en niet ons verstand en onze innerlijke kern. Een goed mens kan veranderen in een monster;
- Hoe pathetisch kan een mens zijn in zijn/haar boosheid;
- Het conflict is gemakkelijk uit te lokken. Dan escaleert het en is het praktisch onmogelijk te stoppen;
- De gespeelde situaties hier waren levensecht. Na eerst nog zachte argumenten kwamen de harde argumenten. En ze kwamen oncomfortabel, zwaar en kwetsend aan, zodat het onmogelijk was te stoppen voor de vernietigende argumenten er aan kwamen. Het gebeurde automatisch;
- Ik ben geraakt door wat een persoon tot in staat. Het belangrijkste is dat hij/zij niet kan luisteren naar de redenen van de andere. Dit kon vermeden worden als we alleen maar het minste deden : leren luisteren naar elke andere;
- Ongemak, onzekerheid, medelijden, een gevoel dat het conflict kon vermeden worden. In alle situaties voel ik mij in de mindere positie, niet in staat het conflict op te lossen of de situatie te beïnvloeden naar een constructief perspectief;
- Als ik de diverse presentaties van elke groep gadesla, overvalt mij het gevoel dat het onmogelijk was een gewoonte te vinden naar het vinden van een compromis. Elk conflict begint met een conversatie in lagere toon, maar stijgt geleidelijk met groeiende emotie naar een gewelddadiger toon en het maken van felle gebaren. Mensen stoppen met het luisteren naar de anderen. Er zij maar enkele minuten meer nodig om tot handgemeen te komen. De situatie was tot een limiet gekomen en in zulke momenten wordt het heel moeilijk nog tot een oplossing langs vreedevolle weg te komen;
- Ik heb dikwijls zulke situaties gadeslagen en ze zijn ook mij toegevallen;
- Ik hoop dat ik zelf nooit zo extreem zal reageren;
- Ik begrijp niet hoe situaties zich zo op die manier kunnen ontwikkelen. Niemand was billijk en niemand was schuldig;
- Ik realiseer mij dat voor mij de gewelddadige weg de gebruikelijke, gewone natuurlijke en gemakkelijke weg was;
- Streven naar spirituele opwaardering in mijn groep, maakte dat ik vernietigende argumenten gebruikte;
- Het ligt niet in mij vernietigende argumenten te uiten. Ik zet een stap opzij of neem een mindere positie in;
- Bij de voorbereiding van het rollenspel was ik gestruikeld door de moeilijkheid die we hadden voor het vinden van positieve argumenten. We gingen onmiddellijk in de negatieve en vernietigende argumenten;
- Al de scènes die we speelden zetten mij in een onprettige positie. Ik wil de andere niet in de mindere positie zetten en de andere wil ook niemand in de mindere positie zetten, maar beiden deden het toch. Wij beiden wilden een oplossing in evenwaardigheid vinden, maar beiden werden we gewelddadig;

- Op sommige momenten had het iets komische, het was als een spel, als een theaterstuk. Helaas was het geen spel, maar de realiteit;
- Nadat ik alle rolspelen één na één zag, keer na keer overviel mij gemengde gevoelens. Er was medelijden en bedrog en pijn en teleurstelling. Het is niet leuk voor mij, maar heel bedroevend. De conflictsituatie is vernietigend voor mijn ziel. Voor mij is een beetje vrede beter dan een klinkende ruzie. In de wereld is er zo weinig liefde en zoveel haat. Hoe weinig weten wij en zijn we in staat vrienden te zijn, en we leren niet hoe we dat kunnen zijn. We denken dat het allemaal wel voorbij gaat. We moeten er aan werken, dag en nacht. Iedereen moet beginnen bij zichzelf. Als ik het niet goed kan doen, moet ik tenminste proberen geen kwaad te berokkenen;
- Als de scènes zijn uit het leven gegrepen en toonden duidelijk dat mensen niet de meest noodzakelijke kunde geleerd hebben : elk ander begrijpen en als vriend beschouwen. Er is zoveel verdriet en zoveel tranen op deze planeet. Dat kwetst zoveel;
- Een zeer vreemd tegengesteld gevoel. De situaties zijn zeker uit het reële leven, maar ik denk dat we in de realiteit altijd proberen te luisteren en nu hadden we in overeenstemming met deze oefening waar wij moesten twisten, omdat we situatie moesten laten ontwikkelen in de Meerdere – mindere weg. Ik noteerde tijdens de oefeningen dat het moeilijk voor me was positieve argumenten te vinden. Het was gemakkelijke negatieve en vernietigende te vinden;
- In de eerste kijk op al deze situaties, als we vonden wat de verschillende opinies waren, wanneer het nog mogelijk was de situatie te veranderen en te onderhandelen, lukte niemand er in te luisteren naar de andere en de andere te begrijpen. Daarom voelde ik mij bedroefd. Het gebrek aan wil om te begrijpen leidt tot het breken en vernietigen van relaties;
- In de interpersoonlijke gevallen voelde ik mij heel slecht en beschaamd tegenover de educatie op onze scholen. We moeten onze jeugd stimuleren in het studeren in plaats van hen te forceren. Ouders moeten hun kinderen niet met zo'n toon aanspreken, waardoor ze geforceerd hun huis verlaten. Dan voelen zij zich gekwetst, hopeloos en schuldig. Het moeilijkste in al die gevallen is het gevoel dat je hebt machteloos te zijn. De interetnische scène produceert een gevoel van gekwetst zijn, haat, boosheid en gewelddadigheid. En als resultaat is er een algemeen gevoel van schuld over onze opvoeding, beschuldiging van onze ouders die ons niet begrijpen en aan de kinderen niet genoeg aandacht geven omdat ze zo hard werken om hun kinderen op te werken. Ik voel schaamte voor de staat die zijn burgers in die toestand brengt. Ik heb een afkeer van het leger. Ik ben verbitterd over onze bevolking die niet van elkaar houden, omdat ze de ander niet wil begrijpen en niet in vriendschap kunnen leven met de ander;
- Ik hoorde alle soorten argumenten, de één volgend op de ander tijdens de escalatie. Ik realiseerde me dat hoe verder de conflicten gingen, hoe minder aandacht de partijen hadden voor de echte redenen;
- In een gewelddadige conflictsituatie hield de belangstelling van de betrokken partijen in de kern van het conflict op. Ze gaan op de persoon af in plaats van op de kwestie;
- Ik begreep dat alle conflicten zich ontwikkelden op dezelfde manier, ondanks het feit dat partijen beschikken over de kwaliteiten goed/slecht, vriendelijk/kwaad;

- Tussen hen bevindt zich zeker geen sterk iemand. De enige die sterk leek, was in feite zwak en onzeker, niet liefhebbend;
- Er is vaak het gevoel van hulpeloosheid bij de persoon bij wie geweld de kop opsteekt;
- Je kan niet zeggen dat de ene lijdt en de andere niet;
- Vaak verstoren stereotypering en sociale rollen de conflictoplossing;
- Het is niet omdat je niet van bepaalde personen houdt, dat die personen slecht zijn;
- Je kan het kind, omwille van de problemen in de kinderjaren, niet opzadelen met een rol van slachtoffer;
- Uit elke nagebootste situatie kan geleerd worden om de problemen uit het echte leven op te lossen. Het is belangrijk rollen te wisselen met vertegenwoordigers van de oppositie, om in de schoenen van de andere te staan. Dit is mogelijk in een veilige omgeving zoals in deze hier;
- Het is heel nuttig om je eigen visie te toetsen, de argumenten van de anderen te verzamelen. Op een gegeven moment begin je te denken "nu leken we geen opponenten meer. Er is iets dat wij zelf ook aanvoelen in wat de andere zegt".
- Een Tsjetsjeen : ik begreep dat tussen de Russen mensen zijn die onze pijn en ons lijden begrijpen. Zo'n communicatie geeft de mogelijkheid elkaar te begrijpen. Zo'n communicatie geeft de mogelijkheid elkaar te begrijpen. Ik was sterk geraakt door de reactie van deze Russische vrouw die de rol speelde van de Tsjetsjeen;
- Het feit dat we geplaagd zijn en ons voelen in de mindere positie maakt het onmogelijk de situatie op een andere weg te zetten;
- Agressie is slecht voor tenminste één van de partijen;
- Mensen stop dat. Denk hierover na, wees dankbaar. Leef enkel op zo'n wijze dat mensen rond je zichzelf kunnen zijn;
- We moeten proberen als gesprekspartners, een atmosfeer te scheppen in welke de andere zich veilig voelt;
- We moeten leren toleranter zijn voor de ander, de ander respecteren;
- Om de andere te begrijpen is het noodzakelijk zijn/haar boodschappen (de woorden, maar ook de andere vormen van communicatie) te ontvangen en in de huid van de andere te kruipen;
- Door een persoon niet de gelegenheid te geven zich uit te drukken, vindt die persoon geen uitweg meer. We schakelen deze persoon uit. We hebben de innerlijke kracht nodig, ons niet te laten uitschakelen;
- Behandel de ander zoals jezelf wilt behandeld worden;
- Eens de mechanismen gekend kan het slachtoffer, zonder de ander te verstoren, de evenwaardigheidsmethode voorstellen;
- Het is beter te luisteren naar onze opponenten, ons eigen standpunt te evalueren en een voorstel te doen. We zouden niet mogen starten met emoties in ons;
- Het is moeilijk de emoties van de ander terzijde te leggen : ze onderwerpen, irriteren en werpen ons omver;
- We zouden ons niet stil mogen houden, maar het is beter stil te blijven dan te beschuldigen;

- Alleen geduld en streven naar wederkerig begrip, zet persoonlijk emoties langs de kant en leidt naar vrede en begrip in alle kleine en grote conflicten. Zoals een grootouders spreuk zei : “zet je in de positie van de ander en je zal de andere beter begrijpen”;
- We zullen altijd conflicten hebben en we moeten er altijd klaar voor zijn. Daarom moeten we ze leren oplossen, maar wat betere is, is ze te voorkomen;
- Het zou heel goed zijn als we onze emoties en onze gevoelens konden leren onder controle houden. Dan zouden we vele conflicten, gevechten, oorlogen kunnen vermijden. Ik hoop dat we na dit seminarie een stuk vrede kunnen brengen naar elke andere in de wereld, geduld naar onze gesprekspartners, de kunst hebben te luisteren naar de boodschap van onze gesprekspartner, en meevoelen met hun pijn, hun probleem. Alle tragedies beginnen met onbegrip, misverstanden;
- Er is hoop dat wederzijds begrip en samenwerking op een dag de confrontaties zullen vervangen als meer en meer mensen leren hoe te horen en te luisteren naar ieder ander. Dergelijke seminaries zijn noodzakelijk, om ons vinniger en sterker te maken, het innerlijke te versterken.

De evaluatie na de behandeling van het conflict in het Evenwaardigheidsmodel.

- Het is moeilijk de funderingen van de andere zijde te vinden, en ons in de huid te leven van de ‘vijand’;
- Van tijd tot tijd kwamen we op negatieve argumenten. Het is gemakkelijker deze te formuleren, we zijn dat zo gewoon;
- Het is belangrijk onszelf te onderzoeken, onze eigen funderingen te leren kennen en te realiseren;
- In het Meerdere – mindere model acteren we in een meer oppervlakkige weg, nu in het Evenwaardigheidsmodel kijken we dieper;
- Er waren hier heel wat emoties, omdat deze onderwerpen heel dichtbij ons en heel persoonlijk zijn;
- We hadden de mogelijkheid te spreken van ons probleem en te horen;
- Deze oefening helpt stereotyperingen te weg te werken;
- Als we werkten met argumenten splitste de groep, als we werkten met funderingen verenigden we ons en handelden we als één groep;
- We houden van dit wederkerig begrip;
- Het is interessant enerzijds te zien dat de oefening kan gebruikt worden op diverse niveaus, gaande van het micro- tot op het macro-niveau en anderzijds de evolutie van de evaluaties te bekijken van het interpersoonlijke naar het interetnische niveau. Het wordt moeilijker en moeilijker zich te openen voor de funderingen van de andere. Op interetnisch niveau is het eveneens heel belangrijk de anderen te horen, terwijl we onze eigen funderingen uitdrukken;
- Ik voel dat het moeilijk blijft het Tsjetsjeens probleem op te lossen. Hoe moeilijk was het niet te kijken naar de beide zijden op een kalme manier, zonder emoties. Het seminarie helpt sommige van mijn persoonlijke problemen op te lossen. Ik denk in de toekomst dat het zal helpen te handelen in het Russisch – Tsjetsjeens conflict;

- Ik leerde veel over de Tsjetsjeense bevolking in die mate dat mijn relatie tot deze bevolking radicaal gewijzigd is ten opzichte van vroeger. Dit helpt mij om te vechten tegen mijn eigen angsten en stereotypingen.

Voor de evaluatie deelden de groep van de Russen en de groep van de Tsjetsjenen elkaar mee waarin ze bereid waren aan de funderingen van de andere tegemoet te komen en controleerden steeds of het voor de ander O.K. was.

De groep van de Tsjetsjenen beantwoordden de funderingen van de Russen op volgende wijze :

- We zijn bereid te luisteren naar jullie;
- We zijn bereid informatie uit te wisselen op persoonlijke ontmoetingen, alsook op het niveau van de sociale organisaties die werken rond het conflict tussen Rusland en Tsjetsjenië en over onze tradities en cultuur;
- We zijn bereid contacten te organiseren en uit te breiden tussen onze mensen en speciaal tussen onze kinderen;
- We zijn bereid jullie meer te vertellen over onszelf;
- We zijn bereid ons aan te sluiten bij acties voor de toepassing van de Rechten van de Mens in Rusland en Tsjetsjenië;
- We zijn bereid ons te bevrijden van persoonlijke en sociale stereotypering (deze was oorspronkelijk niet gevraagd door de Tsjetsjenen, maar gevraagd door de Russen, en dan bijgetreden door de Tsjetsjenen).

De groep van de Russen beantwoordden de funderingen van de Tsjetsjenen op volgende wijze :

- We zijn bereid te luisteren naar jullie bezorgdheden en gevoelens en deze te respecteren;
- We zullen leren onze gevoelens en emoties uit te drukken;
- We zullen jullie introduceren in onze cultuur en tradities;
- We zullen leren open te zijn tegenover onszelf en jullie en onszelf en jullie te eren;
- We zullen praten over onze intenties, onder ons en met jullie;
- We zijn bereid informatie te ontvangen en te verspreiden die diverse standpunten belicht over dit thema;
- We zijn bereid deel te nemen in culturele, educatieve en uitwisselingsprojecten en dergelijke ook te creëren;
- We zijn bereid een opening te maken naar steun en ontwikkeling van persoonlijke contacten;
- We zullen eraan werken om vijandige taal weg te werken;
- We zullen deelnemen in de creatie en de promotie van een positief imago van de vertegenwoordigers van het Tsjetsjeense volk (sociale bekendmaking, P.R.);
- We zijn bereid te leren onze eigen persoonlijke problemen niet op de schouders te leggen van één vertegenwoordiger van om het even welke nationaliteit en onze eigen stereotypingen te verwerpen;
- We zullen psychologische steun gebruiken;

- We zijn bereid educatie te brengen over de Rechten van de Mens in Tsjetsjeense en andere regio's van de Russische Federatie.

A reconciliation Project in the Caucasus : undermining war by seminars in Nonviolent conflict management. A theoretical model put in practice

De doelstellingen van dit seminarie waren

- De kennis verhogen over conflictoplossing en in het bijzonder over het bestaan van een geweldloos alternatief;
- Deze kennis zo ver mogelijk in praktijk brengen in het territoriaal conflict tussen de Ingoestiens en de Ossetische groep.

Gedurende de 5 dagen seminarie zagen wij een doorlopend en duidelijke evolutie van een moeilijke, gespannen en wantrouwende sfeer tussen de 2 groepen naar een meer open en relaxte sfeer. De deelnemers durfden het meer aan de ander te bekijken, de ander in de ogen te kijken, naast de ander te zitten, met de ander te praten en te lachen, en samen te zingen en te dansen. De deelnemers kwamen meer en meer in staat te luisteren naar de ander, zelfs als ze het nog nodig hadden zelf beluisterd te worden. Ze werden beter in staat te luisteren en de ander te verstaan, zelfs naar de pijn die de ander veroorzaakt hadden. Ze werden zich bewust dat zij zelf deden wat ze de andere verweten. Deelnemers van beide kanten startten een dialoog met een ander, en zetten zelfs gemeenschappelijke projecten op. Op het einde van de zitting zeiden de deelnemers dat zij veel hadden geleerd. Voor het seminarie wisten zij niet hoe geweld opgebouwd wordt en hoe zijzelf hierin deelnamen. Zij wisten niet dat conflicten geweldloos kunnen gehanteerd worden. Aan de andere kant waren zij ook op één of andere manier voorzichtig. Ze vroegen zich af hoe ze na het seminarie verder konden met al deze nieuwe kennis en ervaring. Ze hadden er nood aan al deze kennis in het 'werkelijke' leven te toetsen. Maar ik denk dat de beste weg om een idee te krijgen van het resultaat van dit seminarie, te luisteren naar een aantal uitspraken van de deelnemers aan het eind van het seminarie.

- Ik ben nu in staat met meer aandacht te luisteren naar de andere groep;
- Ik begrijp het beter;
- Ik ben nu relaxter;
- Ik heb het nodig mezelf nog meer te bedwingen;
- Ik heb er nood aan boodschappen van anderen te aanvaarden;
- De grens ontstond op basis van stereotypen. We kwamen met de stereotypen naar dit seminarie, hier vergaten we ze;
- Ik voel diepe sympathie met deze mensen. Zij zijn mensen;

- Ik verwacht niet veel resultaten van de officiële ontmoetingen, want deze zijn kunstmatig, deze raken geen diepe en warme gevoelens. Wat wij hier gedaan hebben is waarschijnlijk één van de beste oplossingen;
- Door het conflict waren we niet meer in staat te communiceren. Hier kunnen we het weer;
- Politiekers van beide zijden moeten inspanningen doen om te praten met eenieder ander. Maar de publieke opinie moet eerst veranderen, want de publieke opinie kan druk uitoefenen op de politici om te veranderen;
- Toen ik naar hier kwam, dacht ik niet dat ik in staat ging zijn met hen te praten. Ik had het gevoel dat ik nooit met hen ging kunnen communiceren. Maar ondertussen heb ik het verstaan dat aan beide zijden mensen zijn die schuldig zijn, maar dat de grote meerderheid onschuldig is;
- Ik kom hieruit als een ander persoon. Ik denk op een andere manier. Ik zag moeders die hun kinderen verloren, zusters die hun broers verloren. Daarvoor voelde ik boosheid en zelfs haat tegenover de anderen. Wanneer ik diep nadacht was ik er mij van bewust dat niet iedereen van de andere groep schuldig is, maar soms diep in mijn hart wilde ik dit niet begrijpen. Door deze seminarie denk ik er meer over na en begrijp het veel beter. Nu ben ik in staat dit te bewijzen aan mijn vrienden met meer kracht en vertrouwen. Wij aan onze kant hebben mensen verloren, maar er zijn ook gesneuvelden aan de andere kant. En de pijn die de moeders aan de andere zijde lijdten bij het verliezen van een kind, was niet minder dan het lijdten van onze moeders. We zijn allemaal mensen.

Een oplossing voor het conflict kwam er nog niet in deze 5 dagen seminarie. Wel kwam in de groep het geloof dat een oplossing mogelijk is en konden ze met de deelnemers verder werken om hen te leren zelf dergelijke seminars te brengen bij hun volksgenoten. De ervaring van dit seminarie konden ze gebruiken om meer invloed te verweren tot het komen naar een tweede gelijkaardige ervaring. Het besluit was, dat niet het moeilijkste is een oplossing te vinden, maar mensen te bewegen tot het aanvangen van een proces in geweldloze conflicthantering.

A reconciliation Project with Ruandese Hutu and Tutsi.

Bij een regelmatig samenkomende groep van Rwandese vluchtelingen, zowel Hutu's als Tutsi's die in Brussel leven en bestaande uit mannen en vrouwen van alle leeftijden werd naar oplossingen gezocht in een conflictsituatie waarbij twee families in hetzelfde huis willen wonen na het einde van de gewapende strijd tussen etnische groepen. Een familie van de ene etnische groep die hun huis moest verlaten, komt na de oorlog terug en botst op een familie van de andere etnische groep. Na het schetsen van de situatie van beide families werd het eigendomsrecht niet meer betwist, maar kwam een proces voor conflictoplossing op gang met volgende voorstellen van de deelnemers in de groep :

- A en B kunnen elkaar ontmoeten in het discussiëren van de situatie
- Ze zouden het niet moeten zien als slachtoffer – overweldigere relatie (Meerdere – mindere positie);
- Beiden kunnen tijdelijk samenleven in het huis gedurende de tijd die nodig is om een permanente oplossing te vinden;
- De één kan de ander voorstellen om te helpen bouwen aan een ander huis, of te helpen geld vinden;
- A kan B helpen een job te vinden;
- A kan een huur betalen aan B;
- De eigendom kan in twee gedeeld worden;
- B kan A zeggen, dat als A meehelpt geld te vinden, dat ze bereid zijn te verhuizen;
- A en B kunnen samen bekijken of de autoriteiten een sociale woning kunnen vinden;
- A kan B tijd geven zich te verplaatsen;
- B kan A het huis verkopen;
- A kan terugkeren in het huis en B helpen een ander huis te vinden (door hem een huur te betalen, of door een ander te bouwen), maar het moet dan zeker zijn dat A zijn verbintenis tot het einde nakomt;
- A kan B helpen om een ander huis te bouwen, en nadien terugkomen in het huis dat hij bouwde;
- Ze zouden er iets kunnen op vinden dat B het huis kan verlaten zonder zich een dief te voelen;
- De beide families kunnen het huis verkopen en het geld verdelen;
- Ze kunnen eerst een tijdelijke oplossingen vinden en daarna een permanenten;
- Er is een waarborg dat de oplossing zal gerealiseerd worden (door de regering ? door een NGO ?)

De oplossing kan er één zijn van een combinatie van deze elementen. De oplossingen moet er zeker één zijn die beslist werd door de twee betrokken partijen, en niet opgelegd door de ene partij aan de andere. Mensen die buiten deze kwestie staan kunnen ideeën en suggesties geven.

- Zeven dagen in Kosov@ : Bemiddelingsproject.
- Albanezen en Serviërs : opnieuw begrip. (3)

(respectievelijk verschenen in Forum, magazine voor Vredesactie, december 1997, nr. 177, pg 28, en Bemiddelen in een wespennest, verschenen in : Forum, magazine voor Vredesactie, augustus 1997, nr. 174, pg. 28).

Omdat de Serviërs over Kosovo spreken en de Albanese bevolking over Kosova werd het @-symbool door beide partijen als gulden middenweg door aanvaard.

De reacties op het einde van het projecten :

- De sessies hebben me geleerd hoe ik meer op een geweldloze manier met conflicten kan omgaan. Maar ik zou wel graag meer mensen bij het project willen betrekken, iedereen zou deze sessies moeten volgen;
- Vroeger leek het mij dat een conflict enkel kon worden opgelost doordat de sterkste zou overwinnen. Maar nu probeer ik te zoeken naar andere oplossingen, en beter te luisteren naar de andere persoon. Ik probeer alle mogelijkheden te bestuderen en niet te veroordelen. Ook de manier waarop de sessies werden georganiseerd vond ik tof : er was interactie met de spreker, alles kon in vraag gesteld worden en er werd gezamenlijk naar oplossingen gezocht. Nu ben ik blij en bedroefd, blij omdat we samen een heerlijke tijd beleefden, bedroefd omdat het afgelopen is en we allen naar huis terugkeren;
- Geweldloze actie boeit me enorm, ik heb al heel wat geweldloze theorieën bestudeerd. Ik was dan ook wat verbaasd dat de geweldloosheid die we kregen voorgeschoteld vooral het individuele betrof, hoe men als individu geweldloos kan handelen. Maar toch was het een heel boeiende ervaring en heb ik veel bijgeleerd over psychologie. Ik was wel onzeker in het begin, omdat ik twijfels had over de invloed die deze bijeenkomst kon hebben op het conflict. Maar achteraf beschouwd merk ik dat ik op persoonlijk vlak heel wat heb bereikt. Ik ben altijd sterk geweest in het argumenteren, hoewel dat vaak misleiding of zelfs destructief kan zijn. Nu besef ik beter hoe belangrijk het is om dieper te graven en de funderingen bloot te leggen, om constructief aan oplossingen te werken. Vroeger sprong ik te snel over naar een oplossingen en probeerde dan de ander te overtuigen. Nu begrijp ik beter de mechanismen, weet ik dat het tijd neemt om aan oplossingen te werken”.
- Mijn vader raadde me het ten zeerste af naar hier te komen en gaf heel wat negatieve kritiek op de Albanezen. Toch reisde ik af, want het leek me erg boeiend om nieuwe mensen te leren kennen. En ik voel ook de drang in mij om de wereld te verbeteren, zodat we in de toekomst zorgeloos zouden kunnen leven. Het was zeer nuttig deel te nemen. In de eerste plaats ging het om het conflict, maar deze ervaring zal mij ook helpen als persoon om anderen voortaan op een andere wijze te benaderen. Ik besef nu beter dat er behalve de woorden zoveel meer van belang is : de blik, de intonatie, enz. Het is moeilijk in te schatten in welke mate dit project kan bijdragen om het conflict tussen Serviërs en Albanezen op te lossen. Dat zal veel tijd vergen. Er zijn veel meer van deze sessies nodig, met meer mensen. Want het was heel tof in deze groep, maar als we nu terugkeren naar huis.

Steeds weerkerende mededelingen van de deelnemers, in de evaluatie na de diverse vormingen

- Gedurende dit seminarie had ik diverse emoties. Ik kon veel nieuwe dingen horen, begrijpen en voelen. De vorm van het seminarie was een beetje onbekend. Het belangrijkste was dat de training heel heilzaam en harmonisch was;

- Ik ben heel tevreden kennis te hebben gemaakt met nieuwe mensen die mij kracht en positieve emoties gaven voor mijn toekomstig werk;
- De modellen zijn bruikbaar en zullen echt behulpzaam zijn in de toekomst (in mijn persoonlijk leven en ook in de seminaries dat ik zal geven). Maar de laatste dag was het echt zwaar (wat betreft de moraal en de emotie in het standpunt). Ik heb nood aan een follow-up;
- Het was heel interessant. Ik wil leren de theorie om te zetten in de praktijk;
- Het was een heel belangrijke ervaring voor mij. Ik wil proberen het toe te passen in mijn eigen leven;
- Ik leerde een les voor mezelf. Voor deze training gaf ik geen aandacht aan de posities Meerdere – mindere of aan de oppositie. Wanneer ik luisterde naar de theorie in de training, was ik zeer kritisch tegenover mijn handelingen in één of andere situatie;
- Ik leerde een les dat evenzeer moet gebouwd worden op serieuze relatie met je kind van twee jaar oud. Het leek erop dat ik veel fouten beging;
- Ik wil zeker in mijn werk met psychiatrische patiënten die ernstige criminele daden hebben gepleegd, toepassen wat ik hier geleerd heb;
- Ik leerde een aantal nieuwigheden over conflicten. Ik vond een theoretische basis om conflicten op te lossen. Gedurende dit seminarie verschenen heel wat vragen en een grote wil om conflicten op te lossen. Er was een nood aan gehoord te worden, aan het uitdrukken van persoonlijke gevoelens, doelstellingen, problemen;
- Gedurende het seminarie ontdekte ik heel wat in een nieuw licht, het was goed gestructureerd en veel kwam begrijpelijker naar voor;
- Nu, na dit seminarie, denk ik te kunnen deelnemen aan processen om zeer belangrijke en moeilijke problemen op te lossen;
- Ik kan niet zeggen dat ik geleerd heb conflicten op te lossen, maar ik heb tenminste geleerd ze te analyseren. Nu lijken ze me niet meer geheel onoplosbaar;
- Ik leerde beter en toleranter te zijn;
- Het is belangrijk te leren hoe van mensen te houden en hen te begrijpen, en dan zal het gemakkelijker zijn conflicten op te lossen en naar Evenwaardigheid te gaan;
- De training hielp mij bewust te worden van mijn eigen stereotypingen. Ik voelde mij heel dicht komen bij de andere deelnemers; Het lijkt me dat ik meer mens wordt;
- Ik heb veel te werken aan mijzelf. Ik ben nog niet klaar voor de toepassing van het Evenwaardigheidsmodel, maar ik ben wel klaar om er aan te werken. Tien jaar van oorlog had mijn relatie met mensen grondig gewijzigd;
- Het was moeilijk voor mij om de andere standpunten te aanvaarden en er naar te luisteren;
- Ik vroeg mij af, “Waarom hebben wij conflicten, als funderingen zo logisch zijn?”
- Ik ben opgewonden. Ik heb het gevoel een mysterie te hebben waargenomen;
- Vandaag zijn we gestart met het denken aan realistische oplossingen. Ik heb het gevoel dat het mogelijk is;
- Het belangrijkste is contact te houden, stappen te zetten, niet weg te gaan van Evenwaardigheid.

Dit hoofdstuk geeft een kort overzicht van de vormingsactiviteiten van Pat Patfoort in etnische conflicten. Toch geeft deze korte bijdrage een goed beeld van de veranderingen die deze activiteiten bij de deelnemers, naar verzachting, begrip, mededogen, bereidwilligheid naar de ander toe en geweldloze oplossingsgerichtheid teweeg gebracht heeft. De vaak sceptische, wantrouwige, angstige en zelfs vijandige toon bij de aanvang van de vorming veranderde in slechts enkele uren of dagen in een overwegend hoopvolle toon bij de evaluatie. Emotionele hoogtepunten waren toen de partijen erin slaagden het leed van de andere partij in eigen woorden opnieuw uit te drukken. In alle conflictgebieden waarin seminaries en vormingsactiviteiten plaatsvonden werden zaadjes gelegd voor bloementuintjes.

- (1) Pax Christi is een internationale beweging voor vrede, verzoening en mensenrechten.
- (2) De Quakers zijn actief in het verzoeningswerk op nationaal en internationaal niveau via o.a. hun zitting in de VN-conferenties. Voor meer informatiesites www.quakers.org
- (3) De vormingen o.a. in Pizrin en Subotica, 1997 maakte deel uit van een brede werking van Pax Christi in ex-Joegoeslavië van mei 1995 tot 1999.